

Ladislav Nagy, *Historie v anglickém románu posledních desetiletí* Posudek školitele na doktoranda a jeho disertační práci

---

Jen málo doktorandů využilo dobu studia produktivněji, než Mgr. Nagy. Vedle toho, že vypracoval teoreticky náročnou a široce pojatou doktorskou práci, zúčastnil se s referáty pěti mezinárodních seminářů v rámci spolupráce mezi Ústavem anglistiky a amerikanistiky a katedrou anglistiky na Kostnické univerzitě. Dva z těchto příspěvků vyšly v anglicky v mezinárodním vědeckém časopise *Litteraria Pragensia*. Kromě toho vydal Mgr. Nagy vlastní knihu esejů o současné britské literatuře a napsal desítky vědeckých i literárních recenzí, knižních doslovů a populárně naučných článků, jejichž úroveň je v některých případech tak vysoká, že snesou srovnání s vědeckou produkcí. Dále se Mgr. Nagy úspěšně etabloval jako překladatel americké a britské literatury i vědeckých prací. Zejména překlad knihy Umberta Eca, *Meze interpretace* (2005) měl značný úspěch a byl brzy vyprodán. Značný úspěch měl také ještě náročnější překlad knihy Haydena Whitea *Tropika diskursu* (2009). Editorská činnost Mgr. Nagye se rozvíjela ve spolupráci s Prof. Hilským, spolu vydali soubor studií o moderní britské literatuře, *Od slavíka k papouškovi* (2003). V neposlední řadě je nutno zmínit úspěšnou pedagogickou činnost Mgr. Nagye – výuku seminářů o současné britské próze nejprve pod vedením Prof. Hilského a potom samostatně. Dnes zajišťuje Mgr. Nagy důležitou součást výuky v magisterském programu anglistiky a amerikanistiky, specializační semináře o současné britské próze. Od loňského akademického roku působí jako vedoucí katedry anglistiky na Filozofické fakultě Jihočeské univerzity. Celkem vzato, vědecká, pedagogická a popularizační činnost Mgr. Nagyho nejen daleko překračuje požadavky kladené na posluchače doktorského studia, ale převyšuje úroveň i objem práce mnohých mladých akademických pracovníků s doktorským titulem.

Na rozdíl od předchozí neúspěšné disertace, která měla určité strukturní a formulační, ale zejména podstatné formální nedostatky, je předložená práce promyšleně komponována a soustředěna na důležitý rys nedávné a současné britské prózy: vztah románu k historii zkoumaný v kontextu závažných otázek po povaze umělecké fikce, literární tvorby, historického povědomí spojeného s reflexí prostoru a času. Jednotlivá základní témata - např. město, venkov, archiv - spojuje problematika palimpsestu, vytvářející nečekané teoreticky inspirativní spojnice mezi takovými autory jako Graham Swift a Adam Thorpe nebo Salman Rushdie a Zadie Smith.

Metodologicky je práce založena na současných filosofických pojetích otevřené struktury. Hlavní témata jsou propojena jednak novohistorickým přístupem zdůrazňujícím literárnost historiografie, jednak zřetelem k problematice diskontinuity v dějinách i v literárním vyprávění a konečně pojetím místa jako „heterotopie“ (Michel Foucault), přístupem zpochybňující prostorovou a časovou identitu lokalit, dějinných událostí a také historických vyprávění.

Důležitost místa v současné literatuře i nedávném filosofickém myšlení (Foucaultovo pojetí archeologie a diskursu) sblížuje heterotopii, která také poukazuje na pluralitu časových rovin, s palimpsestem jako určitým modelem narativní a významové struktury textu. V Nagyho práci však nejde jen o techniku vyprávění či psaní, ale o změnu přístupu k interpretaci dějin, jejímž základem již nejsou velká vyprávění a jejich kritika, ale uchopení místa v jeho specifice i jinakosti (heterotopie) dané mnohvrstevností diskursů, konceptualizací a projekcí, které se s danými místy spojují.

Z předchozího je jasné, že Nagyho přístup k historickým a literárním vyprávěním nelze chápat jako pouhou ideologickou kritiku, která by zdůrazňovala (jako např. práce Stephena Marcuse *Jiní viktoriáni*) „kontrast mezi moderní svobodou projevu, snad až morální, zejména pak sexuální permissivností a viktoriánskou upjatostí. Teoretický přístup k problematice historiografie a literatury pojímá Nagy, jak už bylo naznačeno, obecněji ve foucaultovském rámci. Důležitou funkci má zde především analýza díla Juliana Barnese

Flaubertův papoušek ukazující, že v moderní době a zejména současné britské próze dochází k destabilizaci protikladů „text/skutečnost“ a „knihovna/svět“, a tím se zpochybňuje i autoritativní pojetí dějin spolu s tématem národa jako výtvaru kolektivní historické paměti.

Odtud vyplývá přesah práce do oblasti postkoloniální teorie a literatury zdůrazňující hybridnost identit, národů i kultur. Nagy tu konstruktivně interpretuje známé pojetí tradice u T. S. Eliota: „Má-li mít tradice nějaký význam, pak musí být chápána zejména jako komplikovaný proces opakování a rozdílů, jako výzva k přepisování.“ Tím je dána důležitost palimpsestu, nejen jako narativní struktury (Gérard Genette), ale jako základního paradigmatu umožňujícího pochopit vztah identity a difference v rámci určité tradice i vztah této tradice k „jiným“ dějinám a kulturám. Analýzu Rushdieho a Smithové, ale také pasáže o Barnesovi a Byattové proto považuji za velmi důležité, protože dokumentují způsob, jakým se nedávna i současná britská literatura vyrovnává s tradičně pojatou historií a národní identitou.

Spojení tématu heterotopie s morálním tématem odpovědnosti posouvá Nagyův přístup za hranice Foucaultovy teorie a vede k širšímu uchopení často povrchně kritizovaných rysů postmoderny nebo poststrukturalistického myšlení.

Vedle toho, že závěr práce rekapituluje a shrnuje problematiku, naznačuje, jak by se dále rozvíjela hlavní teoretická linie, která směřuje k uchopení základního problému reprezentace, jež není dána vztahem „originál“ – „kopie“, nýbrž vztahy geneticky a funkčně rozdílných textů a diskursů v otevřeném, dynamickém systému. „Odpovědnost“, která je jedním ze základních pojmů určujících vztah k historii a tradici, je dána kritickým vztahem autora nejen k politické a ekonomické moci, ale i k vlastní tvorbě.

Závěrem s potěšením konstatuji, že celé Nagyovo doktorské studium, zejména pak jeho disertační práce, výrazně převyšují běžnou úroveň výkonů v daném oboru, a rád doporučuji práci k obhajobě.

V Praze, 5.května 2011

prof. PhDr. Martin Procházka, CSc.
školitel